

Estate of woman and of chief

.1181. Nakambe ku ni nwingi loyi a ngo bohiwa hi nnawu ku va e mbiteni ya mana wa yena (nwingi wa yena) loko a hloma. Yoloye mitirho ya ndyangu lowu, a nga yi tirhi hi nnawu, wo sindzisiwa. Loko a hanya hi mukhuva wolowo, ndlela ya kona hi leswaku a humesiwa embita ya yena. Loko a humesiwile mbita ya yena, hi leswaku swibya leswi a nga ta tirha ha swona ni leswi a nga ta tirhela e ka swona u ta fanela ku tilavela; hi leswaku nuna wa yena u ta nwi lavela. Va humile e mutini (e ndyangu), va sungurile wa vona, ku nga ri ku rhandza ka vatswari, kambe swi endliwile hi leswaku nwingi loyi a nga lulamanga. Lo'wo tano a nga swi koti ku twanana ni va le vukatini bya yena.

.1182. Loko mukhegula loyi a nga swi tshika, a ala a tsamisana na yena hambani a nga tivikani, masuku mukhegula loyi a fa, loko a ri ni vana va vukati vona va nga ha karhata, va ku va teka swilo leswi swa mana wa vona. Na vona va nga kota ku teka swinwana ntsena, na kona ku vulavula; kambe va nga ka va nga kumbi hikwaswo, hikuva tata wa vona wa hanya, wa ha langutele ku hanyisiwa, ku hlayisiwa.

.1183. Va nga swi kota ku swi teka hikwaswo loko tata wa vona a tekile vasati vambirhi kumbe varharhu. Tata wa vona u ta kota ku hlayiseka e ka nsati wunwana, kumbe e ka vasati la vanwana; kwalaho va ta teka nikwaswo le'swi nga swa mana wa vona loyi a nga lova. Leswi a wu karhata manana ha teka swilo hikwaswo swa yena, wena u ta sala u lava swa wena.

6. Leswi swi rimiwaka swa aviwa.

.1184. Mavele (hi tinxaka ta wona) lawa ya siyiweke hi wansati ya ri madulwini ni le tinguleni ni hikwako lomu byi nga vuhlayiselo bya yena, ti ri timanga, tindluwu, mavele ya swifaki, nwahuva, maxalani ni swinwana le'swi rimiwaka, swi nyikiwa vana va yena, hikuva vana va munhu va xekelana nhloko ya njiya, kambe hambani swi

1 ri tano loyi wa rikotsa hi yena a kumaka vunyingi bya ndzhaka ya manana, ngopfu loko a ri nhwanyana.

2 1185 Ndzimana ya khume yi vulavula hi vuyimo ni matshamele ya vavasati la'va tekiweke e tshengweni. Xindzimana xa khume na mune (14) xi vulavula hi nsati loyi a tekaka wansati hi xuma le'xi nga xa yena, xi tirhiwaka hi yena. Swi kombiwile leswaku mhaka ya muxaka lowu a yi talanga, na swona a yi tiviwi ngopfu e xikarhi ka tinxaka le'to tala. Ngopfu lomu vanhu va nga ni tihosi ta vona ta ntumbuluko. E xikarhi ka va ka Nkuna la'va fumiwaka hi hosi Mohlaba, xilo lexi a xi tiviwi, ko va ni vanwana la'va nga swi vona swi endliwile tani hi leswi swi nga komisiwa kunwana kwala henhla.

1186 Ndzi ringetile ku lava mhaka leyi, ndzi ringetile ku lava timhaka le'ti nga humelela, le'ti tiyisaka mhaka leyi, a ti kumeki. Kwalaho swi komba leswaku Vatsonga a va yi fundzhanga mhaka ya muxaka lowu, a va yi tirhisi.

1187 Ndzi ringetile nakambe ku lava e xikarhi ka va ka Baloyi, la'va nga ni hosi (la'va fumiwaka hi hosi ya vona), na kona a ndzi yi kumanga mhaka le'yi nga seketelaka mhaka ya muxaka lowu, hi leswaku le'yi nga nga humelela. Kwalaho swi vonaka leswaku a hi nnawu wa Xitsonga hi laha va hanyaka ha kona loko va ri ni tihosi ta vona le'ti va fumaka. Swo tshuka swi humelerile e xikarhi ka Vatsonga la'va nga riki na hosi ya ntumbuluko, la'va fumiwaka hi ndzhuna, la'va nga vuriwaka tihosi sweswi, kasi tolo a ti nga ri tihosi.

1188 E mhakeni ya Dambuza ni nkat'akwe Ndhlovukazi loko munhu a languta, swo ngi swilo a swi andzile swinene e ka yena. U tekile vasati vambirhi, a lovotiwa hi nsati; swa twala yena a nga ha ri na nomo, hikuva kunene wa tirheriwa. Swa fanela loko kunene a pfumela leswaku nsati wa yena a titekela nsati. La'vambirhi u lo tekeriwa, ntirho wa nsati wa yena. Swa twala leswaku a nga pfumela loko nsati a ba xuma a ya tekisa makwavu. Kumbe Dambuza a a ri nuna wo lulama ngopfu, kumbe a a ri munhu wo ohavana ni

2 huwa, a a nga lavi timholovo.

3 1189 Ndhlovukazi loko a teka nsati loyi wa yena, a a tekela makwavu; swi komba hi leswi a nga nwi nyika yena leswaku a va yena a nwi nyikaka swihlangi. Hambi leswi a nga tshamisa na Ndhlovukazi nkarhi wo leha, a ri karhi a nwi tirhela, a ala a ri nsati wa makwavu. Loko wu fikile nkarhi lowu makwavu wa Ndhlovukazi a faneleka ku hlomisa loyi wansati leswaku a ya tshamisa na yena e mutini wa yena, va swi endlile.

1190 Mhaka le'yi nga endlakala hi leswaku loyi wansati, hi ku vona a tirhile xuma xo tala ngopfu, a kurisa muti wa nuna wa yena ku tlurisa le'swi languteriweke e ka munhu (wansati wunwe), u komberile nuna wa yena leswaku a pambula xuma a lovota makwavu; kutani nuna wa yena a pfumela. Mhaka yi fambile hi ku rhendzeleka, kambe loko yi tisiwa nakambe e ka nnawu wa Xitsonga, yi tlhela yi ta fika kwala. Ndhlovukazi u vulavurile ni nuna leswaku a pambula xuma a lovota makwavu, nuna a pfumela.

7. Ndzhaka ya wansati ni vana va yena
loko a tekiwile hi wansati-kulobye.

1191 Mhaka leyi hi laha yi kombiweke tindlela ta yona ha kona, ndzhaka ya wansati loyi ni vana va yena yi ta huma lahaya ka nuna wa yena. Nuna wa yena u nwi tekile^{Pa} hi nnawu lowu vukati hikwabyo bya Xitsonga byi yimisiwaka ha wona. Nuna wa yena u ta nwi nyika ndzhaka ya yena ni ya vana va yena hi laha swi fambisiwaka ha kona e ka vukati hikwabyo.

1192 Loko makwavu loyi a nga teka wansati loyi, a lo teka yena ntsena, loko nsati loyi a va ni vana va xinuna, unwana ni unwana u ta ta kuma le'swi fanelaka. Kambe loko tata wa vona a lova, hosi ya vona hi yena a nga ta va madyandzhaka.

1193 Loko a nga lova a ri ni vana va xisati ntsena, ku ri hava va xinuna, va ka vona (vamakwavu) va ta teka xuma xa unwana nhwanyana va pfluxela makwavu wa vona muti; kambe loko nuna wa yena a hanya, ku ta ku yena nwini a teka xuma xa unwana nhwanyana a

3 teka ha kona nsati unwana leswaku a pfluxa yindlu leyi, hi ku nwi
4 velekelana nwana wa mufana, loyi a nga ta va yena mudyandzhaka wa
yindlu leyo.

1194 Loko nsati loyi a nga ku loko a ya e vukatini lebyi a kuma
leswaku ku ni unwana wansati kona, na yena u ta va ni xuma le'xi
nga xa yindlu ya yena, kutani nwana wa yena lo'nkulu wa xinuna u
ta va mudyandzhaka wa yindlu leyi ya mana wa yena; kambe loko e
ndlwini ya loyi unwana wansati ku ri hava vana va xinuna, va ri
va xisati ntsena, nwana loyi wa yena loyi a dyaka ndzhaka ya
yindlu ya mana wa yena, a nga ha va yena loyi a nga va ka
mudyandzhaka ya muti wa tata wa yena hikwawo.

8. Masimu.

1195 Masimu hikwawo lawa a ya rimiwa hi wansati loko a ha hanya,
loko a file, masimu lawa ya vuyela e mavokweni ya nuna wa yena.
Nuna wa yena a nga ha va avela vanhu va yena laha ndyangu, hi laha
a nga ta swi pima ha kona. Loko wanuna a ha ri kona masimu
hikwawo ya ha ri ya yena.

1196 Swi kombiwile leswaku loko munhu a ha ri e hansi ka ndzhuna
kumbe hosi ya tiko, timfanelo ta yena a ri karhi a ti endla
hikwato, loko a fa ku teka vana va yena masimu ya yena. Loko a
nga ri na vanhu la'va nga ya rimaka masimu lawa, ya ta fanela ku
tlhelela e ndzhuneni kumbe e hosini ya tiko leswaku vanwana va ta
kota ku ya kuma loko va pfumala masimu; kumbe ya ta nyikiwa la'va
fikaka va huma kunwana, va ri vanhu la'va nga vantswaha e ndzhawini
leyi. Loko a nga ya tlherisanga hi yexe, a lo ya tshika ya
etlela, ya va fusi, ndzhanu yi ta vutisa loko a ha ya lava, a ri
karhi a komba leswaku yena wa ya pfumala hikuva vanwana va kona
la'va nga riki na masimu, kumbe ku fikile vanwana la'va fanekelaka
ku kumeriwa masimu.

Rikotso loko ra ha ri ritsanana.

5

1197 Ku vuriwile kunwana leswaku RIFU a ri na nsovo, a ri khweli helo, ni laha ku nga faneriki, ku nga e ndlwini ya tihosi, ra enghena, hikwalaho swa humelela leswaku wansati a fa a siya nwana wa yena wa rikotso a ha ri ntsanana ngopfu. Vakulukumba va nga ha endla leswaku unwana a hlawuriwa loyi a nga ta nwi khomela nhundzu leyi ku kondza a va ni malembe la'ya ringanaka leswaku a nga tilangutisela hi yexe. Makwavu lo'nkulu loko a ri kona a nga vekiwa leswaku a va yena loyi a nwi khomelaka, na yena malume wa yena a nga ha nwi khomela.

1198 Hlohani loko a feriba hi manana wa yena a a ha ri ntsanana swinene, a nga si kota ku tiendlela nohumu. Loko vakulukumba va ri karhi va pima-pima loyi a nga khomelaka nwana loyi ndzhaka ya yena, va khumba vito ra Hanyani hosi ya yena. Hanyani a a ri nkulukumba, a a tekile hi nkarhi wolowo; kambe vakulukumba va sola ngopfu rihanyo ra yena, va ku: "Swilo swa nwana loyi swi nga ka swi nga hlayiseki e mavokweni ya yena, u ta swi endla swa yena, a hangalasa, a mi nga koti ku endla nchumu". Kutani va twanana leswaku swi fanele ku nyikiwa Johanes (malume wakwe) leswaku a nwi hlayisela swona, hikuva Johanes i munhu wa xiviri, loyi a tshembekaka. Kunene va kombela Johanes, malume wa yena, leswaku a nwi hlayisela swona. A ti ri timbuti ta ntlhanu na timbirhi, ni homu ni nwana wa yona wa thokazi.

1199 Manana wa Masungi loko a lova, Masungi a a nga si titivela nchumu. Hosi ya yena Tlhelani a a ri wanuna, a a ri ni nsati ni swihlangi swimbirhi. Vakulukumba loko va lulamisa swa ndzhaka ya Masungi, va vona leswaku Tlhelani, makwavu wa swi kota ku nwi khomela swona, i munhu loyi va nwi tshembaka swinene, loyi a fambisaka swilo swa laha mutini hi mfanelo; a nga na makwanga, a nga dyi xa munhu. Kunene va twanana leswaku a va yena loyi a khomelaka makwavo swilo swa yena, a kondza a va wa malembe ku kota ku tiendlela swa yena hi yexe.

5 1200 Xuma lexi Tlhelani a nga xi khomela makwavu a ti ri timbuti ta ntlhanu. Loko ti ~~padzile~~, a hundzuluxela, ti kondza ti vumba homu. Homu na yona yi swi rhandza, yi davula. Loko Masungi a sungula ku vona, a kuma leswaku u ni tihomu le'ti fikaka e ka khume. Nkarhi lowu a nga teka ha wona, u swi kotile ku heta ntsengo, ti va ti sala.

6 1201 Tatana wa vana a nga tali ku tshikiwa na ndzhaka ya nwana wa yena loyi a ha ri ki ntsanana. Ku ohava ka vona ku nga va leswaku nuna loyi a nga tshembheki. Na swona ku ni mhaka yo nononhwa kwala; nuna loyi a a nga swi koti ku tshamisa a nga teki unwana wansati. Nkarhi lowu a tekaka unwana wansati, mbilu ya yena yi ta namarhela yena, kutani u ta swi endla leswaku a dya xuma lexi hi ku susumetiwa hi loyi wansati, kumbe hi ku rhandza ku tsakisa loyi wansati. Kwalaho a nga lovisa xuma lexi xa nwana wa yena loyi wo siyiwa.

1202 Na yena kokwana swa endleka e ka yena ku hlayisa ndzhaka ya ntukulu a kondza a fika laha a nga swi kotaka ku tilangutisela hi yexe. Kokwana hakanyingi u ni nsovo ngopfu e ka vatukulu va yena, hikokwalaho loko swilo swi hlayisiwa hi yena a ku na munhu loyi a vilelaka, hi kona ku kula ka kokwana.

1203 Na yena malume wa munhu a nga ha hlayisa ndzhaka ya nwana wa makwavu a kondza a kula. Yena a nga chaviwi hikuva loko a swi rhandza a nga dya xuma lexi a ku nwana wa yena, loyi a nga nhlantswa ya hahani wa yena, a ya tekiwa hi nwini wa xuma lexi, hambu leswi va nga ta dyisiwa xivindzi ku tsema vuxaka.

1204 Johanes, loko makwavu, manana wa Hlohani, a lovile, hi yena loyi a nga nyikiwa ku sala a hlayisa ndzhaka ya Hlohani. U nyikiwile yona hikuva a a ri munhu loyi a a tshembheka swinene. Kambe loko a a rhandzile ku xi dya XUMA lexi, a a ta xi dya; loko a xi dyile a a ta ku Hanyeleni, a nga nwana wa yena, loyi a a fanele ku hlantswela tata wa Hlohani, a tekiwa hi Hlohani, va dyisiwa XIVINDZI ku dlaya vuxaka.

6 1205 Jakobo loko a feriwile hi manana wa yena a ha ri ntsanana ngopfu, ku lulamisiwa leswaku nhundzu (ndzhaka) ya yena le'yi siyiweke hi mana wa yena yi va ni muhlayisi. La'va nga kona kusuhi swi kumeka leswaku va ni swisolo, a va tshembheki, ku sungula e ka vamakwavu hambu va ri vona vamalume wa yena

7 (vamalume wa yena a va ri vambirhi), kutani kokwana wa yena Tlhomandloti a ku: Swilo swa ntukulu wa mina, nwana wa nwana wa mina, ndzi ta swi teka ndzi nwi hlayisela swona. Tlhomandloti a teka tihomu ta ntukulu a ti hlayisa. Loko ku hundzile malembe, Jakobo na yena a kurile, a ya tshamisa kona, a risa, a kondza a sungula ku ya tirha e xilungwini.

1206 Jakobo loko a fikile e malembeni ya ku teka wansati, a teka ntsengo a lovola, a hlomisa a ri kwala ka kokwana wa yena. Siku ku nga hlengeletywa vanhu ku ta vona loko ndzhaka ya Jakobo yi muka e ka yena nwini, kokwana wa yena u te: Vakulukumba, a swi fi leswi a nga ntukulu wa mina; vakhale va te: Njhovo yi tlhuvutseriwa ehubyeni. Loko swilo swi endliwa swi fanele ku voniwa hi vanhu, ni mundzuku swi ta va ni vumbhoni. Xuma lexi a ndzi xi hlayisela ntukulu wa mina hi lexi ndzi nwi nyikaka xona namuntlha, mi xi vona hikwemu. Ma swi tiva leswaku i khale ngopfu ndzi tekile xuma lexi ku xi hlayisa; swinwana swi pfutile hi tindlala ni mavabyi; a ndzi ri karhi^{ndzi} va byela vini va swona, a ku vanga na nchumu le'xi nga karhata. Tihomu le'ti nga kona namuntlha hi tona leti makume mambirhi ya tihomu ni mune (24). Ku humile khume na timbirhi (12) leti a nga teka ha tona ensati.

1207 Makhanana, makwavu wa tata wa Jakobo, a vulavula a nkhensa hi marito lawa: Kokwana wa wena u ku wundlile ni ku ku hlayisela nhundzu leyi. Swi le rivaleni leswaku a swi nga ti endleka ku va xi hlayiseka hi laha xi hlayisekeke ha kona loko o nge a xi nga ri na mutswari wa vana lava. Hikwerhu hi nkhensa mukhalabye swinene hi ntirho lowu a nga wu tirha. Na swona Jakobo u katekile ngopfu, u kulele kona e ka kokwa wa yena, a ri karhi a vona mahlayisela ya swilo; loko a ta hangalasa yena nwini, byi ta va byi ri vusopfa bya yena.

7 1208 Jakobo a hlamula a ku: Kokwana u ndzi hlayisele swilo swa
 mina ndzi nga si vona. Ndzi sungurile ku vona ndzi ri e hansi ka
 yena. Ndzi hanyile na yena ku fikela sweswi. Hikwaswo leswi
 hahani a nga swi vula i NTIYISO, ku nkhensa mina ngopfu. Mi nga
 8 si hangalaka mi famba, nwina mi hlengeletaneke ku ta ta vona
 leswi kokwana a nga swi endla, ndzi humesa homu ni nwana wa yona
 ni dunana, ti endla tihomu tirharhu ndzi nkhensa mukhalabye hi
 laha a ndzi kuriseke ha kona. Loko ndza ha hanya ndzi ta va ndzi
 ri kona kusuhi ni mukhalabye, ndzi ta va na mina ndzi ri karhi
 ndzi nwi vona. U ndzi dyondzisile ta vakhale loko va te: Xi .
 wundle xi ta ku wundla.

Ndzimanyana ya 5.

Ndzhaka ya wansati loko nwana a ri wunwe.

1209 Wansati a nga fa a siya nwana wunwe ntsena. A nga va
 wunwe hi ku sala, kumbe a lo velekiwa ana a ri swakwe, kutani
 ndzhaka yi lo langutana na yena a ri yexe. Wa yi dya a nga
 vangani na munhu. A hi mhaka yikulu ku va mufana kumbe nhwanyana,
 nohumu hi leswi a nga siya nwana.

1210 Nyavana, nsati wa ka Bvuma loko a fa a a ri ni nwana wunwe
 ntsena. A lo kuma yena ntsena, masuku a titshamela. Loko a lova,
 hikwaswo leswi a a ri na swona swi lo salela yena nwana loyi wa
 wunwe.

1211 Nsatimuni, nhwanyana wa ka Mavundza loko a lova a a ri ni
 nwana wunwe ntsena wa xisati. Nsatimuni a a nga fuwanga nchumu,
 a a ri ni swibye swa yindlu ntsena, na tona tihuku; kutani swilo
 leswi hikwaso swi lo sala swi ri swa nwana wa yena Elisa.

Kindzimanyana xa 6.

Musivi wa rikotsa.

1212 Loko RIKOTSA ri nga lova manana wa rona a ha hanya, siku
 manana loyi a faka, loyi a tlhandlamiwaka hi rikotsa leri, hi
 yena a nga ta va mudyandzhaka ya nyini. Swi ta fambisiwa hi nnawu

8 hi laha swi nga hlamuseriwa ha kona kunwana kwalaha henhla, hi tlhelo ra vana loko va ri va xinuna kumbe va ri va xisati.

1213 Dilikazi loko a lova, hikwaswo leswi a swi ri swa yena swi nyikiwile. Hunisi loyi a a tlhandlamiwa hi rikotsa. Nghwenya a ri ri vito ra loyi wa rikotsa, loyi a nga fa a siya mana wa yena a ha hanya, loyi loko a a hanyile hi yena loyi a a ta fanela ku va yena mudyandzhaka wa xuma xa manana wa vona.

9

Xindzimanyana xa 7.

Vana va RIKOTSA le'ri nga lova.

1214 Loko rikotsa ri rhangela mana wa rona ku famba hi ndlela ya hikwavo, ndzhaka ya rona (leyi a yi ri ya rona loko o nge ri hanyile) yi nyikiwa hosi ya kona (leyi a tlhandlamiwaka hi rikotsa). Kambe loko rikotsa ri fa ri siya swihlangi, ku ri leswaku mana wa yena wa ha ri kona, wa hanya, vana lava va kwala mutini hikuva hi kona kaya ka vona, siku kokwana a lovaka va fanele ku kuma ndzhaka ya tata wa vona, leyi a a ta va a yi tekile loko o nge u hanyile.

1215 Wa ha ri nnawu wunwe ni lo'wu fumaka matshamele ya mudyandzhaka, a nga yena nwana lo'nkulu wa laha mutini, wa nsati lo'nkulu. Loko a file a siya evana, siku ku fikaka nkarhi wa yena, vana va yena va fanela ku va e matshanwini ya yena; hi leswaku nwana lo'nkulu u ta teka ndzhaka ya tata wa yena.

1216 Maendlela ya vanhu hi wona ma hundzuluxaka milawu. Kambe hambu va nga vuli leswaku nnawu wu hundzuluxiwile, la'va vurhena va wu hundzuluxa; loko swi ya e tihubenyi, swi ya va lulamela. Kwalaho swi ta vula leswaku nnawu wu hundzuluxiwile; kasi loko la'va tivaka nnawu, va endla hi laha nnawu wu vulaka ha kona, va nyika nwini swilo swa yena, mhaka yi hela, kwalaho nnawu a wu hundzuluxiwanga.

1217 Khombo ra nnawu wa vanhu (la'va nga siki yaka e mahlweni) hi leswaku a wu tsariwanga, swo endliwa hi nhloko. Na yona huvo

9 loko munhu a yi onga hi le ndzhaku (a humesa xa-nohumu, a yi pfala mahlo) yi nga endla nnawu lo'wuntswaha hi ku hambuka e ka nnawu lo'wu tiviwaka. Hosi loko yi vurile, i mani loyi a nga yi kanetaka.

1218 Madukuza, rikotsa ra Dengeza na Khohlisa Nkhavelana, a fa hi ku werewa hi mugodi wa malahla kwale xilungwini, a siya swihlangi swimbirhi, mufana ni nhwanyana. Swihlangi leswi swi sala swi hlayiseka kwalaha mutini,, kokwa wa swona Khohlisa a ri karhi a swi vona. Loko Khohlisa a lova, ku lulamisiwa swa ndzhaka, 10 ku kumeka leswaku ndzhaka i ya Madukuza. Leswi a a siyile swihlangi swimbirhi; vakulukumba va swi nyika ndzhaka ya swona. A ti ri tinyimpfu ta mune.

1219 Nyamayenjha, yena hosi ya muti wa Dengeza a kaneta a ku: Swilo leswi i swa mina. Hi mina murisi wa hikwaswo swa laha mutini, makwerhu u lovile khale, vana lava ndzi lo sala ndzi wundla, kutani a swi endleki leswaku va nga nyikiwa swilo leswi. Ndza teka, i swa mina, hi mina nwini wa muti. Vakulukumba va ala va ku: U nga ka u nga swi teki ni kutsongo; swilo leswi i swa mana wa nwina, i swa rikotsa ra yena. Loko a a hanyile tata wa vana lava, a a ta va a swi tekile ku nga ri na na kuvulavula. U nga ri loko u vona a nga ha ri kona u ku wa teka, i swa wena; loko u endlisa sweswo hi leswaku wena u tsakela rifu ra tata wa vona. Loko ku ri ku hlayisa, swilo vanhu vo hlayiselana, a wa^{wu} swi koti ku vula leswaku u lo swi hlayisa. Sweswo wena u vulavula xilungu, hina xilungu a hi xi tivi, hi tiva nnawu wa ka hina, hi ta faxha hi wona. Kunene swilo swi nyikiwa vana va Madukuza.

1220 Kwalaho Nyamayenjha a hluleka ku ya mahlweni hikuva Vakulukumba a va nga nwi kombeli, a va endla hi laha nnawu wu nga hi kona. Mhaka leyi yi helela kwalaho ndyangu, hikuva a ya ha ri ni Vakulukumba. Nambi a a lo va alela, a a nga ti swi kota ku ya mangala e hubyeni ya hosi hikuva vona vavanuna la'va alaka xilungu e mhakeni leyi, hi yona ndlela ya yena¹ ya ku ya enghena e hubyeni ya hosi.

Loko Rikotsa a ri nhwanyana loy'a dyaka ndzhaka.

1221 Kufamuni a a ri rikotsa ra Dondisa na Khambana wa ka Nkwini. Loko Dondisa, manana wa Kufamuni a lova, Kufamuni a a ri e vukatini. Mana wa yena a a ri mutlhavi wa swirhundzu, na swona a a ri xirimi, a pfuna mavele. Loko a lova a a ri ni tihomu tirharhu ni timbuti ta khume na ntlhanu. Vavanuna loko va hlengeletene ku kanela swa ndzhaka ya yena, swi kumeka leswaku . ndzhaka ya yena hi nnawu yi fanele ku nyikiwa rikotsa ra yena Kufamuni.

1222 Leswi Kufamuni a a ri e vukatini, vakulukumba va nwi komba timhaka hi laha ti nga yima ha kona, va ku: Mana wa wena u lovile. Hi nnawu wa xi-hina le'swi nga swa yena swi fanele ku tekiwa hi wena. Le'swi nga swibye swi kona u ta vona hi laha u nga ta endla ha kona. Ku ni tihomu tirharhu ni khume ra timbuti na ntlhanu, swi le vitweni ra wena na swona; kambe a swi koti ku nyikiwa wena u ya na swona e vukatini. Hi byele makweni loyi u lavaka leswaku a lovotiwa hi xuma lexi. Kufamuni a ku: Xuma lexi xa manana xi fanele ku lavela tatana wo nwi tshivelela endzilo, e matshanwini ya manana. Vakulukumba va nkhenisa ngopfu hi laha Kufamuni a nga tshunxa fundzu ha kona. Va engetela xuma lexi ku xi endla ntsengo, mukhalabye a hlomisa wanhwana, a nwi tshivelela ndzilo e matshanwini ya nsati loyi a nga lova. Loko mukhalabye a lovile, a sala loyi wanhwanyana (wansati) a tekiwa hi Madivula, hosi ya muti.

1223 Va endlile sweswo ku landza nnawu lo'wu nge: Xuma loko xi ri kona le'xi siyiwaka hi mukhegula, xi wela e ka rikotsa ra yena. Loko xi ri le'xi nga endlaka ntirho, xi fanele ku dyiwa kwala mutini, hikuva a swi endleki ku xi nyika nwini wa xona a ya nyika nuna wa yena; swi to fana ni loko a nga loveriwanga. Mhaka le'yikulu loko va ta ku hi swona hi loko xi tekiwa hi unwana wa ndyangu a teka nsati ha xona.

11 1224 Loko xuma (ndzhaka) lexi xi ringana ku teka wansati, xi fanela ku nwi teka, a ta ta tatisa muti lowu nakambe. Loko xi nga ringani xi ta fanela ku engeteriwa, xi teka wansati, a ta ta kurisa muti hi ku veleka evana. Leswi ku tirheriwaka ka swona ni ku tirha ha swona, a nga nyikiwa nwini wa swona a endla hi laha a nga vonaka ha kona. Va fanele ku nk henselana na yena loyi wa nwini wa ndzhaka ntirho lowu yi nga ta wu endla; swi nga ri tano mundzuku swi nga tshuka swi karhata. Swi nga ku loko swi ya vuya hi ndlela yinwana, loko ku humelela swo karhata, ku ya hlahluviwa, tinhlolo ti ya komba ku hambana hi mhaka ya xuma lexi, swi nga kola swi ya fika laha ndyangu wu tlhanyekaka. Na swona loko ku hlahluviwa ku tirhisiwa mali; ku nga huma mali yo tala ku lulamisa mhaka ya kona.

12 1225 Wansati nkarhi wunwana a nga fa a nga ri na nwana wa xinuna, kambe o va ni vanhwanyana ntsena. Ni kwala swa ha fana, va nga ka va nga nwi nyiki le'swi nga xuma leswaku a ya nyika nuna wa yena. Mhaka hi leswaku loko ndzhaka leyi a yi kumaka yi ri yikulu, xi ri xuma le'xi nga ringanaka ku vuyisa wansati laha kaya, xi ta fanela ku dyiwa hi ku xi nyika makwavu a teka ha xona ensati, a ta ta kuma swihlangi, a andzisa muti lowu.

1226 Timhaka hikwato ti tirhiwa hi vakulukumba va ndyangu va ri swinwe. A ku na mhaka le'yi endlwaka xihundleni vanhu va nga yi tivi, hikuva mundzuku yi ta pfumala timbhoni. Hikokwalaho loko mhaka yi humelela, munhu u khwenuta unwana a ku: Wa nga ta u ta ta ndzi twisa mhaka hi leyi. Nwini wa mhaka a yi vulavula ku ri ni tindleve timbirhi kumbe tirharhu, leswaku ni mundzuku va ta ku; va mani na va maⁿⁱ a va ri kona va swi twile.

1227 Mana wa Nwaxiwanga a a ri mubyari wa fole ni timanga. A a xavisa swilo leswi a kuma mali. A xava timbuti ni tihomu. Swilo leswi swi ko swi endla ku tlula entsengo, a lovota nwana wa yena ti sala. Loko a lova a ti andzile kambe a fa a siya vanhwanyana vambirhi. Xuma lexi hi nnawu xi fanela ku nyikiwa loyi wa rikotsa. Loko va kanela timhaka ta kona vand^yangu va

12 kombela Nwaxiwanga leswaku a vula loyi a rhandzaka leswaku a dya xuma lexi. Hi loko Nwaxiwanga a komba Nwaseveni hosi ya yena . leswaku a va yena a tirhisaka xuma lexi. Nwaseveni a teka wansati hi xona. Nsati loyi i wa yindlu ya Nwaxiwanga.

1228 Nwaxiwanga u ni tindlu timbirhi, hikuva xuma le'xi nga lovola yena xi nwi yimisele yindlu, na xona xuma le'xi nga siyiwa hi mana wa yena xi nwi yimisele yindlu ya vumbirhi. Loko a endza e ka rikwavu u ta kuma ku rhurheriwa laha a ku rhandzaka yena nwini. Hambi a kuma ku ri ni vanwana vaendzi laha mutini, tindlu ta yena ti bohekile ku nwi rhurhela ni ku nwi nyika hikwaswo le'swi fanelaka. I muna wa vona vasati lava; va tekiwile hi xuma xa yena.

13

Iindzimanyana xa 9.

Loko ku ri hava vana ku dya ndzhaka ya wansati.

1229 Wansati loko a fa a nga ri na mudyandzhaka wa nwana wa yena va ka vona a va fanele ku teka nhundzu ya nwana wa vona. Kambe hambu swi ri tano va swi tiva leswaku va fanele ku humesa nhlantswa; hikokwalaho a swi pfuni ku teka swilo leswi hikuva nwana wa vona unwana u ta ta kona, kutani na yena wa ha fanela ku va na swona swibye swo tirhela ka swona ni swa ku tirha ha swona.

1230 Loko vakonwana va teka swilo swa nwana wa vona, nwini wa nsati loyi a nga lova a nga swi koti ku vula nchumu kumbe ku ala ni swilo swa mufi nsati wa yena. E mhakeni leyi a ku na ku lwa kumbe ku tengisana yo va ^mnhaka ya rifu ntsena. Mukonwana wa ha langutela nhlantswa e ndyangu lowu, leswaku yindlu le'yi nga nwi wela yi pfuxiwa. Hikokwalaho a nga riki na huwa na vona.

1231 Swi nga ha humelela hi ndlela yinwana, kambe a yi tali, swo humelela hi xiwelo. Wansati loko a lova hi ndlela leyo, timhaka ti kondza ti ngenisa vuloyi kona, ku ri leswaku swi laviwile, ku kumiwa leswaku va lo dlaya va le vukatini, kwalaho vini va nhloko va ta teka swilo swa nwana wa vona hikwaswo. Va

13 endlisa xisweswo hikuva a va ha ehleketi leswaku va nga ha tswalana ni valoyi. Leswi va dyeke nwana wa vona, kasi vona loko va va nyika yena a va ku u ya va andzisela muti hi laha wu nga ntumbuluko ha kona, kasi vona va nwi lavela ku ya dya, XUMA a va nga xi kumi hikuva va lo dlaya. Va hatlisa ku teka swilo hikwaswo leswaku mhaka yi hatlisa ku humelela. Loko yi ta fanela ku va yi nga tengiwa e hubyeni le'yikulu ya hosi, yi ta hatlisa yi ya, leswaku yi ta hatlisa ku hela.

1232 Loko yi nga kondza yi ya e hubyeni ya hosi, hi yona hosi nga yi kotaka, yi nga ni matimba ya ku humesa mungoma; hi yona hosi yi nga ni matimba ya ku humesa tinyimpi, laha ku nga ni rifu kona, kutani loko wu nga huma, va ya vuya va wile vateki, i vadlayi, va ta lova xuma, hikuva a va nga nyikiwanga nyama, kambe
14 a va nyikiwile munhu leswaku a ya va kurisela muti hi ku va velekelala evana.

1233 Loko wo na huma mungoma, wu vuya wu bile swikwembu, kwalaho va ta swi kota ku phahlelana mariyeta, va tlhela va twanana. Loko ku twanana ku ri kona, va ta fanela ku humesa hlantswa yi ya pfula yindlu, vuxaka byi tlhela byi pfuxiwa. Loko swilo leswi swi endlwa va tekile swibye swa nwana wa vona, va ta fanela ku swi tlherisa loko va tisa xipfulayindlu.

1234 Nwakacini wa Swahava wa ka Masinge, a a kandzile e ka ka Xilepfu wa ka Xikwambana, nuna wa yena a a ri Jim. A lova e vukatini a nga siyi xihlangi. Va ka Xikwambana, va humesa khume (10/-) va ya suma nhloko ya ka Masinge. Va ka Masinge va ya e nkosini. Va ya va ri nimbuti yo ya phosa vatukulu hi nswanyi. Va fika va tshamisa e nyangweni, e handle ka rihlampfu. Va nghenisiwa hi ntlhanu wa maxeleni, va kombiwa e sirha hi ntlhanu wa maxeleni, swi endla khume ra maxeleni. Vona va humesa khume ra maxeleni (10/-), ntlhanu wo yisa muferiwa e nambyeni, ntlhanu wo nwi byewula nhloko. Va ka Xikwambana va humesa tipondo tirharhu (£3), ku ringanisa dunana ra homu, ku riha nhloko ya ka Masinge. Loko va hetile mihiva-hivani hikwayo va tlhelela e kaya.

14 1235 Ku hundza lembe va ri karhi va rila nkosi. Ndzhaku ka swona va ka Xikwambana va rhuma ntsumi yi ya e ka ka Masinge. Yi fika yi ku: Va ka Xikwambana va ndzi rhumile ka nwina, va ri: Va rilela kwihhi-ke? Va byela ntsumi leswaku va swi twile, va ta rhumela nhlamulo. Yena a tlhela a ya vula sweswo e ka la'va nga nwi rhuma, masuku va langutela.

1236 Siku rinwana va ka Masinge va rhuma ntsumi ya vona, yi fika yi ku: Va ka Masinge va ri va swi twile leswi mi nga vula. Va ri tanani le kaya hi Sonto. Kunene loko siku ra Sonto ri fikile, Xikwambana a ya kona. Va fika va rhurheriwa swinene, va nyikiwa swakudya, va dya. Loko va hetile munhu a ku: Va vula sweswo va ka Masinge, va ri: Hi ririle, sweswi swa fanela leswaku timhaka ti lulamisiwa. Hi lo dyoheriwa hi rifu, ri hi lwisaka; kambe a ri tshuri, ni khale ana a swo va tani. Fumani ndzisana ya Nwakaoini u kona ku ya pfula yindlu ya makwavu. Sweswi hi to yimela nwina hi laha mi nga ta endla ha kona. Va nkhensa, va lela, va timukela e kaya. Va ya fika va byelana vandyangu, va twanana, va rhumela havi ya homu.

1237 Timhaka ti lunghisiwa, va byelana va matlhelo mambirhi, ku endliwa swakudya, masuku a hlomisa nsati wa yena. Xikwembu xi fika xi nwi katekisa a kuma swihlangi. Va ka Xikwambana va humesa tihomu ta mune (4) va nkhensa mati.

1238 Va ka Xikwambana va humesile tihomu le'^ati mune va nkhensa. Va endlile ku rhandza ka vona ni ku twisisa ka vona; a swi nga va bohi, a hi wona nnawu, hikuva nhlantswa leyi yi siva vusopfa, ya banga hikuva a ku nga ri na nchumu, kasi xuma xona xi kona, (Xuma a xi fi ku fa munhu). Mune wa tihomu ti tele, loko munhu a humesile tona u lovorile, a nga ha humesa ti kondza ti helela. Ku komba ku nkhensa ku hlakarhetiwa ka ku tswalana ka vona, hambi a ku lo huma homu a ku nga ta va ku hoxile nchumu. Iaha nnawu wu bohaka hi loko yi ri nhlantswa yo ta pfuna makwavu, yena u landziwa hi ntlhanu wa tipondo (homu); ndzhaku ku ta ta ntsengo lo'wu taleke, masuku swi tlula ntsengo lo'wo sungula, (hi leswaku

15 lo'wu nga lovola makwavu).

1239 Ku kombiwile kunwana leswaku xuma i xuma; a ku na ku hlometela lomu xi nga vaka xi huma kona. Leyi i mhaka ya vandyangu. Ndyangu wu na yona mfanelo ya ku lulamisa swa wona. loko wansati a lo tirha hi mavoko ya yena ku kuma xuma lexi, (ku rima, ku vumba, ku luka kumbe ku tlhava ka swirhundzu) kumbe hi vutlhari bya yena, ku nga ku tshungula, a swi na ku hambanisiwa, xuma i xuma, hi yona mhaka ya kona ntsena.

1240 Rifu ri tshama ri ri karhi ri tiviwa leswaku ri kona. Xikwembu xona xo tshova swifaki e nsinwini ya xona, (nsimu ya Xikwembu yi nga misava), loko rifu ri nghena ku lava ku hangalasa ni ku onha ku tswalana ka vanhu va mindyangu mimbirhi, loko ndyangu lowu ku nga huma nhwanyana e ka wona wu nga ha ri na unwana nhwanyana wo ta kandza vuhlantswa, a va ya lava e ndyangwini wa makwavu wa munhu, a ta ta hlantswela hahani wa yena. Hambi leswi timhaka ta kona a ti karhata mikarhi minwana, vanhu a va nga swi vuli nohumu, mhaka le'yikulu a byi ri vuxaka, ku tswalana.

NDZIMANA YA 38.

Ndzhaka ya vuhosi.

1241 Ndzhaka ya vuhosi, yi nga ya nhloko ya tiko, yi ta fanela ku vekiwa e rivaleni hi ku tala, hikokwalaho yi ta fanela ku va ni ndzhawu leyi yi nga ya yona; hambi swi ri tano ku ta fanela ku khumbiwa swinwana sweswi swa mhaka leyi.

1242 Hi nnawa wa Xitsonga VUHOSI byi ni mudyandzhaka wa byona. Wa tiviwa swinene. Wa byi khomeriwa loko swi nga si ringana leswaku a byi tekela e mavokweni ya yena. Swi hambene ngopfu ni swa Xivenda, hambi swi ri swa Xisuthu hi matlhelo manwana la'yo tala.

1243 Laha VUHOSI byi fambhaka hi xi-tatana byi fambisa xileswi: Hosi hi yena nwana lo'nkulu wa hosi. Loko tata wa yena a fa, hi

16 yena loyi a fanelaka ku byi teka a fuma; kambe loko a ri ni vatata wa yena la'va velekiweke ni tata wa yena, yi nga hosi le'yi feke, loko ku endliwa nkosi, ku ta kombiwa loyi a nga yena hosi. Kambe ku ta vuriwa leswaku a nga swi koti ku fuma sweswi loko vatata wa yena va ha ri koma, hikuva a nga ka a nga avanyisi vatswari va yena.

1244 Kwalaho u ta khomeriwa hi loyi a tlhandlamaka hosi le'yi feke. Loko a fa na yena u ta tlhandlamiwa hi ndzisana ya yena, na yena a fuma. Vana va vona lava, a va na nchumu kwala. Loko a fumile, a fa na yena, hi kona byi fanelaka ku vuyela e kaya ka byona, ku nga ka nwana wa HOSI le'yi nga lova khale, kutari a ku fuma vanakwavu e matshanwini ya nwana wa yena wa xiviri, loyi a nga yena hosi ya tiko ra tata wa yena. Mikarhi minwana a swi karhata, swi vanga ni tinyimpi hikuva vuhosi a byi na dzova, byi nandziha mikarhi hikwayo.

17 1245 Minkarhi minwana mivangu (tinyimpi) a yi va kona loko ku file hosi; kambe leswi a swi nga endliwi hi leswaku hosi a va yi tivi, hosi va yi tiva, kambe loko vanwana vanhu va nga yima ni loyi unwana loyi a vangaka, tinyimpi le'timbirhi ti nga ha khomana. Loyi a hlulaka a va yena vuhosi byi nwi fanelaka hikuva u byi tekile hi matimba.

1246 Nkarhi wunwana a swi endleka loko vana va tlhandlamana va ri vambirhi va xinuna. Loyi a vangaka a a swi kota ku rhuma vanwana va ya dlaya loyi unwana. Loko va vuya va ta vika leswaku va tirhile ntirho wolowo, a vo dlawa hikwavo ku pfala ni ku dlalanganya vutla leswaku timhaka leti ti endliwa hi yena nwana wa hosi. Kwalaho a sala a teka vuhosi a nga ha ri ni loyi va byi vanganaka.

1247 Timhaka ta ku karhatana ka yindlu ya vuhosi a ti nyikiwi vanhu leswaku va pfuma ku ti avanyisa, kambe vavanuna va kona lava ntirho wa vona va fikaka kwalaho, lava hosi yi va byelaka timhaka hikwato le'ti fanelaka ku tiviwa hi vona, leti ha tona va nwi pfunaka laha tikweni. Hi leswaku loko va vona wonge timhaka a ti tshamisanga swinene, ku ta va ni ku karhata, va swi

17 kota ku vutisa hosi leswaku loko a fa ku ta va mani e matshanwini ya yena. Wa va byela. Loko mundzuku ti ta pfukela e ndzhaku, va ta vula lexi hosi a nga va byela xona; loko ku tshuka ku humelele movangu va ta nwi yimela loyi a nga vekwa hi tata wa yena. Na yena tata wa kona a nga ka a nga vekwa wunwana handle ka loyi mana wa yena a nga lovorwa hi xuma xa tiko, na swona a ri yena lo'nkulu ka nsati yoleye.

1248 Leswi mudyandzhaka (ndzhaka ya vuhosi) a swi dyaka swi tele, swi bohiwa ni ku katsakanyiwa hi rito rinwe ntsena, VUHOSI. Hosi yi teka hikwaswo leswi a swi ri swa hosi le'yi feke. Swi nga ha xaxametiwa hi ndlela leyi.

1249 Hosi le'yintswaha yi teka muti wa ntsindza. Swilo hikwaswo le'swi nga kona laha mutini lowu wa hosi swi va swa hosi le'yintswaha; hikwaswo le'swa ha riki ni ntirho, le'swi fanelaka
18 ku hlayisiwa, le'swi pfunaka swi wela e mavokweni ya yena.

1250 E masikwini ya tolo (khale) ntsindza a wu nga ri muti wa hosi ni ndzyangu wa yena ntsena, Magotsa, vavanuna la'vantswaha ni majaha la'va hlomaka matlhari, varhumiwa va hosi, varisi va mitlhambi ya hosi, hikwavo lava a va ri ni tindzhawu ta vona kwala mutini; a va tshama ni hosi va yi hlayisa swinwe ni swilo hikwaswo swa yona.

1251 Mavele ya hosi lawa ya humaka e NSINWINI ya hosi le'yi rimiwaka hi vona va ntsindza (xikhulu), a ya cheriwa e mikundleni ya laha mutini, ni le madulwini ni le tinguleni ta kona; kasi masimu lawa ya nga e hansi ka tindzhuna, mavele ya masimu walawo a ma hlayisiwa e vuhlayiselweni bya vukosi kwale mitini ya tindzhuna leto. Mavele lawa ya vuhosi i ya yena hosi. A hi ya ku pfuna mindyangu ya yena ntsena; a nga ha va pfuna siku swi lavekaka, na swona a nga ha pfuna vanwana vanhu la'va fanekelaka ha wona.

1252 Swifuwo le'swi kumiwaka e hubyeni, yi nga miriho ya milandzu, hi swona le'swi endlaka swo hanyisa hosi. Tindzuvo, tinyiko, hambu xi ri xuma xa mitsengo ya vana va yena a swi ri swa yena, swa ndyangu.

1253. N'anga ya hosi a yi tshama yi ri kona, hambu yi nga tshamisi e ndzeni ka muti wa hosi, a yi fanela ku va kusuhi, laha loko a pfumariwa a kotaka ku hatlisa a kumiwa.
1254. Leswi vasati va hosi va tiviwaka ku enghena ka vona laha mutini, nwana lo'nkulu loyi a fanelaka ku teka vuhosi (ku teka nhonga) e ku feni ka tata wa yena wa swi tiva leswaku vuhosi i bya yena, na rona tiko ri swi tivisa xisweswo hikuva swi lulamisiwile hi rona tiko.
1255. Masiku lawa ya xilungu ku fuma ka xitatana a ka ha ri kona; na swona a ku nga ri ka tinxaka hikwato ta va-Tsonga; sweswi loko hosi yi lova ku enghena nwana wa yena xikanwe evuhosini.
- 19 Loko a nga nyikiwi xikanwe nhonga ya tata wa yena hi loko a ha ri ntsanana, a ha lava ku va a nga khomeriwa yona hi unwana, kumbe a nga hanyi swinene e mmirini, a fanela ku khomeriwa hi unwana munhu.
1256. Kambe na vona va ntsindza va ni ndyangu; leswaku na vona va na wona makungu lawa ya nga ya vona, swi kona, kambe-kambe munhu ntsena a nga na rito ngopfu ku fana na vona vini (mangalakana, va yindlu ya vuhosi). Hikokwalaho vuhosi bya ximunhu, xitsonga, a va nga swi endli ku veka makwavu leswaku a tirha ni hosi, hikuva i va ngati yinwe, na yena u ta tiendlela ku rhandza, a ku swa yena, kwalaho nakanyingi hosi yi tala ku tikuma yi ri e ku nononhweni, e khombyoni, hikuva makwavu u to endla ku rhandza a ku na mina ndzi dya swa tatana.
1257. Hosi le'yintswa loko yi enghena e vuhosini, hi leswaku loko a teka kumbe loko a nyikiwa nhonga ya tata wa yena, a yi tamerisiwa leswaku hi yena a nga ta fambisa timhaka ta tiko, u teka ni muti wa tata wa yena ni hikwaswo swa wona, ni swifuwo hikwaswo swa hosi, tata wa yena.

1258. Vavasati va tata wa yena va sala e mavekweni ya yena, vona a va hlayiwi na swigotso, i ndzhaka, wa teka loko va ri kona la'varinganeke ku va va nga tekiwa hi yena; wa nyika e ka vanwana lava a vonaka leswaku va pfumala vo hlayisana na vona, valaya va nga kwala mutini wa yena, va tirhaka ntirho wo pfunana ni hosi.

20 1190 na 1191 (hi leswaku mhaka leyi yi tatisa mhaka ya wansati loyi a tekaka vavasati), hi yinwana ya leti ndzi nga ti kuma e ndzhaku, hambi swi ri tano a swi onhi leswaku nnawu lowu a wu tiviwi hi ntumbuluko wa Vatsong.

(1) Nwa-Xivuri, Madumelana vito ra yena, a a tekiwile i Khufelo, nuna wa le Nyarhini; kambe a va akile e Maszingan'ombe. Madumelana a a ri na yona nitirho le'yo tala, leyi a yi nwi tisela xuma xo tala, e xikarhi ka yona a ku ri ni lo'wukulu ngopfu, wa ku bohela vavasati, ni ku tshungula milombyana ya swihlangi. Ku tihova swirhundzu ni switshatshana a swi ri swo hungata xivundza loko a nga ri ku tirheni, kambe loko a rhandza ku hefemula.

(2) Madumelana hi mali leyi a a yi kuma e a xava timbuti ni tihomu. Leswi Madzimban'ombe ri nga tiko ra swifuwo, a swi nwi andzela ngopfu. A lovota nuna wa yena ensati. Yoloye a veleka tinhloko ta ka Khufelo. Ndzhaku ka sweswo a twanana ni nuna wa yena, a teka nsati loyi a nga wa yena; yoloye yena a veleka tinhloko ta ka Homu, hikuva xivuri loyi a a ri nuna wa ka Homu.

(3) Madumelana yena a a nga khomi swihlangi, hi leswaku a a ri ngonwa ~~kux~~ kumbe mhike. Ndzhaku ka sweswo a teka unwana wansati. Vasati lewa va yena a va ri ni muti wa vona lo'wu hambaneke ni muti wa nuna wa yena Khufelo. Nsatimuni, a nga yena loyi a nga rhangwa ku tekiwa a a nwi nyikile Diki,

makwavu wa tata wa yena leswaku a nwi velelisa vana; kasi loyi wa le ndzhaku, Mhlabasi, yena a a nwi nyikile Hakemela makwavu. Vavanuna lava a va ta laha kaya ka nsati loyi, hikuva na yena a a ri ni muti wa yena. Vavasati lava a va swekela Madumelana, a va ri va Madumelana.

(4) Nsati lo'nkulu wa Khufelo yena a a ri e Nyarhini; a a ri ni vana va xinuna ni va xisati. Loko nkat'a Khufelo loyi a nga nwi lovotiwa hi Madumelana a ri ni vana varharhu, hi loko Khufelo a lova. Va ka yena va yile va ya nwi lahla, va tlhela va muka e kaya ka vona.

Ndzhaku ka swona nwana lo'nkulu wa Khufelo, yena Simon, a ya kona ku ya va vona. Madumelana a ku: Khale ndzi mi langutela, u fanela ku teka muti wa tata wa wena u famba na wona. Simon a hlamula a ku: A ndzi lo ta mi pfluxwla. Nszi ta tlhelela e kaya ndzi ya aka yindlu ya manana loyi, hi kona ndzi nga ta vuya ndzi ta nwi teka. Simon a xwa masiku lawa a nga ya pima, masuku a tlhelela e kaya.

(5) Loko a akile yindlu u ta ya va teka va vuya e kaya. Yena sweswi u kona e kaya ka Khufelo, wa ha ri ku tirheni, ntsena loko a ri karhi a va kamba leswaku va tshamisa k va ri karhi va swi tiva leswaku va ni le kaya, siku rinwana va ta fanela ku ya kona, swi ta va swi lulamile.

(6) Vana lava lava loko va ta va va ri kwale Nyarhini, e ka tata wa vona Khufelo, va ta va va ri e kaya, ndzaka ya vona yi ta huma kwala ka yena tata wa vona Khufelo. Nsati wa lo yi i nsati wa vumbirhi, vana va yena va ta cya swa yindlu ya mara wa vona. Kutani leswi tata wa vona a nga fa e na va nga si tiva dzanu, va ta kula kona kunonohweni, e vusiwanini; ndzhaka na yona a va nga tali ku yi kura, handle ka loko makwavu wa vona yena Simon a nga endla hi matimba leswaku yindlu leyi ya tata wa yena yi yima swinene.

End of S.911